

फक्त कार्यालयीन उपयोगकरिता

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

उस्मानाबाद जिल्हा

१९९२-९३

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय]
महाराष्ट्र शासन,
मुंबई.

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता.

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन.

जिल्हा : उस्मानाबाद.

१९९२-९३.

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,

महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन - १९९२-९३.

जिल्हा :- उस्मानाबाद.

अनुक्रमिका.

विषय

पृष्ठ क्रमांक. प

२४ भाग = १

१) दृष्टीक्षेपात जिल्हा :- उस्मानाबाद. अ ते उ
(सामान्य माहिती व महाराष्ट्र देशी तुलना)

२) जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन. १ ते २३

भाग = २

३) जिल्हा सांख्यिकी गोष्टवारा. १ ते २१७.

(अ)

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन-१९९२-९३

दुर्गि क्षेत्रात जिल्हा : उस्मानाबाद

अ. क्र.	बाब	परिमाण	जिल्हा : उस्मानाबाद	महाराष्ट्र राज्य
१	२	३	४	५
(एक) प्राकृतिक रचना.				
अ) भौगोलिक स्थान				
१)	उत्तर अक्षांश	अक्षा	१७. ३५ ते १८. ४०	१६. ४ ते २२. १
२)	पूर्व रेखांश	अक्षा	७५. १६ ते ७६. ४०	७२. ६ ते ८०. ९
ब) हवामान - १९९२				
१)	किमान तापमान	सेल्सियस	८. ७	२. ६
२)	कमाल तापमान	सेल्सियस	४१. ५	४६. २
३)	पर्जन्य (सरोसरी)	मि. मि.	५३९. ९	उ. ना.
क) प्रशासकीय विभाग				
(एप्रिल १९९३ रोजी)				
१)	तालुके	संख्या	६	३०३
२)	पंचायत समित्या	संख्या	६	२९८
३)	टाँडाईग्रस्त तालुके	संख्या	४ (१९९२-९३)	२२६
४)	एकात्मिक ग्रामीण विकास प्रकल्प गट.	संख्या	६	२९८
५)	शहरे	संख्या	८	३३६
६)	गावे (एकूण) १९९१		७२२	४३०२७
१)	निर्जन	संख्या	६	२६१५
२)	वस्ती असलेली	संख्या	७१६	४०४१२
७३	क्षेत्रफळ (१९९१)	चौ. कि. मी.	७५१२. ४	३०७७१३
		(१९८१ प्रमाणे)		(१९९१ प्रमाणे)
(दोन) प्रशासकीय संस्था (३१. ३. ९३)				
१)	पंचायत समित्या	संख्या	६	२९८
२)	महानगरपालिका	संख्या	-	१२
३)	नगरपरिषद	संख्या	८	२३१
४)	कटक मंडळे	संख्या	-	७
५)	ग्रामपंचायती	संख्या	५३९	३५५८४
६)	पोलीस	स्थानके संख्या	१६	(३१. ३. ९२)
७)	पोलीस आऊट पोस्ट	संख्या	१३	उ. ना.
(तिन) लोकसंख्या (१९९१)				
१)	ग्रामीण लोकसंख्या	आकडे	हजारांत १०८२	४८३९६
२)	नागरी लोकसंख्या	" "	१९४	३०५४२
३)	एकूण लोकसंख्या	" "	१२७६	७८९३८
४)	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	" "	२०९	८७५८
५)	अनुसूचित जातीच्या लोकांमध्ये टक्केदारी	टक्केदारी	१६. ३४	११. ०९

काळेआरआर/१५७१२९४

(आ)

१	२	३	४	५
६)	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या, हजारात		२२	७३१८
७)	अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी	टक्केवारी	१.७६	९.२७
८)	पुस्त्या आकडे हजारात		६५९	४०८२६
९)	स्त्रिया	"	६१७	३८११२
१०)	स्त्रिया-पुस्त्या प्रमाण	हजार पुस्त्यामागे	९३७	९३४
		स्त्रियाचे प्रमाण		
११)	घनता दर चौ. कि.मी.	क्षेत्रातील लोकसंख्या	१७०	२५७
		क्षेत्रफळ ८१ प्रमाणे		
		लोकसंख्या ९१ प्रमाणे		
१२)	साक्षरतेचे प्रमाण - १९९१ गणनेप्रमाणे			
१)	एकूण	टक्केवारी	५४.२७	१६४.८७
२)	पुस्त्या	"	६८.३९	७६.५६
३)	स्त्रिया	"	३९.१६	५२.३२
४)	राज्यामध्ये जिल्ह्याचा क्रमांक	संख्या	२४	---
(चार) कृषी			१९८६-८७ (अंतिम)	१९९१-९२ (अंतिम)
१)	भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	७४८	३०७५८
२)	जंगलव्याप्त क्षेत्र व त्याची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	टक्केवारी	४ (०.५५)	५४०० (१७.५६)
३)	शेततीला उपलब्ध नसलेली जमीन			
अ)	खिण्डर शेततीला वापरत खालील जमिन	हजार हेक्टर	१३	१११८
ब)	पडवित जमिन आणि लागवडी नसलेली जमिन	"	११	१७१५
क)	एकूण (अ+ब)	"	२४	२८३३
४)	मडीत जमिनी व्यतिरिक्त लागवडे न केलेली इतर जमिन			
अ)	कायम गुरे चरण आणि इतर	हजार हेक्टर	२२	१५१६
ब)	डांडे झुडपाखालील जमीन	"	३	१७९
क)	लागवडी योग्य परंतु पड जमिन	"	३४	१०३०
५)	पडवित जमिन			
अ)	चालू पड	हजार हेक्टर	४३	१०५४
ब)	इतर पड	"	५१	१०१८
६)	पिका खालील क्षेत्र	"		
अ)	पिका खालील निव्वळ क्षेत्र	"	५७०	१७७३०
ब)	दुसोटा क्षेत्र	"	८५	२७४९
क)	एकूण पिका खालील क्षेत्र	"	६५५	२०४७९
७)	ओलित क्षेत्र			
अ)	निव्वळ ओलित क्षेत्र	"	८१	२१६५

का केआरआर/१५७१९९४

(इ)

१	२	३	४	५
	ब) एकूण ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	१०२	२८१४
८)	महत्वाच्या पिकाखालील क्षेत्र (अन्नधान्ये)	" "	४४४	१३०३५
९)	वहित धारण जमिनी (१९९०-९१)			
	अ) २ हेक्टर पेक्षा कमी	संख्या "००"	१०३६ (अंतीम)	६००२४
	ब) २ ते १० हेक्टर	" "	१०६०	३२९६८
	क) १० हेक्टर पेक्षा जास्त	" "	७०	१७०६
१०)	जमिन महसूल वसुली (१९९२-९३) लाख रुपये		६६	७१६६
११)	जिल्हा परिषदेचे उपकर (१९९२-९३) हजार रुपये		२८७७	१६१२४४
१२)	पंचायत समित्यांचा उपकर (१९९२-९३)		६१४	६६६२४

(पाच) पशुसंवर्धन (पशुगणना १९८७ अंतीम)

१)	पशुधन	संख्या हजारात	७६३	३४२५५
२)	गायी व बैल	" "	३४२	१६९८३
३)	म्हशी व रेडे	" "	१०९	४७५५
४)	मेंढ्या	" "	४५	२८७३
५)	शेळ्या	" "	३१९	९१९५
६)	कोंबड्या, बंदके	" "	३२९	२४८३९

(सहा) सहकार

१)	सहकारी संस्था	संख्या	२१३०	११८४५७
२)	प्राथमिक कृषि सहप्रत संस्थेचे	सभा सद	संख्या हजारात २२३	७९९४
३)	प्राथमिक कृषि सहप्रत संस्था	संख्या	४५४	१९७८७
४)	सहकारी दुग्ध संस्था	" "	५९०	१७२८१
५)	प्राथमिक कृषि पंत संस्थांनी दिलेली कर्ज	रु. कोटीत	८	१०१८

(सात) जलसिंचन (३०. ६. ९३)

पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प	उत्पादनाखालील लाभक्षेत्र	३०. ६. ९३	३०. ६. ९१
१) मोठे प्रकल्प	संख्या	२	२१
लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	४	उ. ना.
२) मध्यम प्रकल्प	संख्या	११	१७१
लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	३०	उ. ना.
३) लघु प्रकल्प (पूट भाग)	संख्या	५६	१५५०
लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	९	उ. ना.
४) सिंचन विहिरीखालील भिजणारे क्षेत्र	(१९८६-८७) हजार हेक्टर	(१९९०)	१२९५

(आठ) उद्योग (डिसेंबर ३१, १९९२)

१) नोंदणीकृत कारखाने	संख्या	५२	२८४०४
२) नोंदणीकृत चालू कारखान्यांची संख्या (उत्पादने चालू असलेले)		४७	२४५४९

काठेआरआर/१५७१९९४.

(६)

१	२	३	४	५
३)	साखर कारखान्याची संख्या (चाळू असलेले खाजगी धरून)	संख्या	२	१००
४)	साखर कारखान्यातील साखरेचे उत्पादन हजार टन	३७		४०९१
५)	सूत गिरण्यांची संख्या	संख्या	५	१६५

(नऊ) वीज (३१.३.९३)

१)	वीज पुरवठा केलेली शहरे व खेडी	संख्या	७३०	३९६६१
२)	विद्युतीकरण झालेल्या गावांची संख्या		७२२	३९७१३
३)	वीज पुरवठा केलेले पंप संच	संख्या	हजारात ५९	१७६१
४)	गाबरगंस संचित्र	संख्या	४००	३४८३६ (३१.३.९१)

(दहा) सार्वजनिक आरोग्य (१९९३)

१)	रुग्णालये	संख्या	८	८३०
२)	दवाखाने	"	१२	१७०२
३)	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	"	४१	१६७२
४)	प्राथमिक आरोग्य पथके	"	—	८१
५)	एकात्मिक बालविकास गट योजना	"	६	१४१
६)	अंगणवाडीत उपस्थिती राहणारी मुले	संख्या	१२४६४० (१९९१-९२)	१०५०३०३ (१९९१-९२)

(अकरा) शिक्षण

	(१९९०-९१)	(१९९२-९३)		
१)	एकूण प्राथमिक शाळा	संख्या	८६२	५९२९९
२)	एक शिक्षकी शाळा	"	१३१	८६६९ (१९८९-९०)
३)	प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	संख्या हजारात १६३	११०६५
४)	प्राथमिक शाळेतील शिक्षक	"	४	२८२
५)	प्रत्येक शिक्षका मागे विद्यार्थी	संख्या	३९	३९

(बारा) दुय्यम शिक्षण

१)	दुय्यम शाळा	संख्या	१९५	११२८०
२)	शाळेतील एकूण विद्यार्थी	संख्या	हजारात ९२	६३३२
३)	शाळेतील शिक्षक	"	३	१९५
४)	प्रत्येक शिक्षका मागे दुय्यम शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	३०	३२

(तेरा) उच्च शिक्षण

	९०-९१	९२-९३		
१)	संस्था	संख्या	१३	१२१०
२)	एकूण विद्यार्थी	संख्या	हजारात १२	१२३९

(चौदा) (अ) प्रौढ शिक्षण (१९९२-९३)

१)	प्रौढ शिक्षण केंद्रे	संख्या	—	४३७३
२)	प्रौढांची उपस्थिती	संख्या	हजारात —	१२७

काळीआरआर/१५७१९९४.

(3)

१	२	३	४	५
ब) तांत्रिक शिक्षण				
१)	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था			
१)	शासकीय व शासन सहाय्यीत	संख्या	४	१२६
२)	इतर (खाजबी)	संख्या	२	२५७
२)	शासकीय/शासन सहाय्यीत औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये मंजूर झालेल्या जागा			६९२/५८०५६
३)	तांत्रिक व व्यवसायिक शिक्षण संस्था			
१)	शासकीय व शासनसहाय्यीत संस्था		६	४३४
२)	इतर (खाजगी)		२८	३७५१
४)	शासकीय, तांत्रिक व्यवसाय शिक्षण संस्था हजारात संस्थांची प्रवेशक्षमता	संख्या	हजारात	(प्रमाणत्रयभ्यासक)
५)	अभियंत्यांची संख्या	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
(पंधरा) परिवहन आणि दळणवळण (३१.३.९३)				
१)	एकूण रेल्वे मार्गांची लांबी	कि.मी.	३०	५४५५
२)	झारमाही रस्त्यांनी जोडलेली गावे	संख्या	६५६	२४५१७
३)	एकूण रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	४१७८	१७७०१२
४)	राष्ट्रीय महामार्गांची लांबी	"	-	२९४९
५)	राज्य महामार्गांची लांबी	कि.मी.	८२०	३१७७२
६)	महत्वाच्या जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	९२५	३९३४९
७)	इतर जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	८३२	३९८१९
८)	ग्रामीण रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	१६०१	६३१२३
(सोळा) पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा १९९१-९२ १९९१-९२				
१)	कठीण गावांची संख्या (१.४.९३)	संख्या	उ. ना.	१९१४
२)	खेड्यांना केलेला पुरवठा (१९९२-९३)			
१)	नळाचा पाणी पुरवठा	संख्या	२४५	३५१
२)	कुपू विहिरी	"	१४९	-
३)	साध्या विहिरी	"	२६	७०
४)	विध्वंस विहिरी	"	३३	१७७
३)	टँडर्स किंवा बैलगाडीने पाणी पुरवठा केले जाणारी गावे	संख्या	१५८	५६३०
४)	योजनेत समाविष्ट करावयाची गावे	"	उ. ना.	उ. ना.
(सतरा) घरबांधणी (१९९२-९३)				
भूमिहीन कामगारांसाठी बांधलेल्या झोपड्या संख्या १६६ १७००				
(आठरा) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम (१९९२-९३) (हॉटेलीत समाप्त)				
१)	द्वारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबे (१९८२-८३)	संख्या	लाखांत	०.५३ ३४
२)	१९९२-९३ मधील लाभार्थी	संख्या	३८०२	१७७६५१
३)	१९९३-९४ नवीन लाभार्थी	"		१६३४३०
(एकोणीस) रोजगार निर्मिती (१९९२-९३)				
१)	रोजगार हमी योजना (कोटी मनुष्य दिवस)		०.९२	१४.८०
काढेआरआर/१५७१९९४.				

(क)

	३	४	५	६
२) जवाहन रोजगार योजना				
(कोटी मनुष्य दिवस)	०.२५		८.२३	
(विस) आदिवासी करिता कल्याणकारी योजना	३१.३.९३		१९९१-९२	
१) आदिवासी करिता आश्रम शाळा संख्या	६		६०१	
(एकवीस) मागासवर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना (९२-९३)				
१) मागासवर्गीयांसाठी वसतीगृहे संख्या	३		१९२	
२) वसतीगृहात राहणारे विद्यार्थी संख्या	१६०		११४६४	
(बावीस) जिल्हा नियोजन (१९९२-९३)				
१) वार्षिक योजनेतील मंजूर तरतूद रु. कोटीत	१२		३३७३	
२) अनुषेध भरण काढण्यासाठी तदंतर रु. कोटीत	३१		४४८	
(तेवीस) नागरी पुरवठा				
१) रास्त भावाची दुकाने (१९९२-९३) संख्या	९८३		४०४२९	
२) पुरविलेल्या एकूण साठा (१९९२-९३) "टन" ३२	१०००		उ. ना.	
३) शासकीय गुदामे (३१.३.९२) संख्या	३०		९८५	
४) साठवण्याची क्षमता "००० टन" उ. ना.			५८६	

टीप :- १(x) ही आकडेवारी प्रौढ शिक्षणाच्या कार्यक्रमाची नसून "संपूर्ण साक्षरता अभियानाची" आहे. ९२-९३ मध्ये अशी केद्रे सुरु झालेली नाहीत, म्हणून उ. ना. = उपलब्ध नाही. माहिती त्रिरक आहे.